

A Szombathelyi Képtár mint a textilművészet kikötője

A 7. NEMZETKÖZI TEXTILMŰVÉSZETI TRIENNÁLÉ

A textilművészet, melynek fogalma 1969 óta szorosan összekapcsolódik Szombathely nevével, idén a 7. Nemzetközi Textilművészeti Triennálával ismét ellátogat a városunkba. A szombathelyi textiles seregszemlék 1988-tól a Szombathelyi Képtár impozáns tereiben mutatkoznak be. 2021-ben a 7. Nemzetközi Textilművészeti Triennálé vernisszársa egybeesik a képtár kapuinak ismételt megnyitásával, hiszen most zárult le a több mint harmincéves épület két éve tartó nagyszabású felújítása.

Ennek apropóján tekintsünk egy kicsit vissza! A Szombathelyi Képtár megszületésének gondolata 1976-ban fogalmazódott meg a Vas Megyei Tanács akkori elnökének, dr. Gonda Györgynek a fejében, aki létrehozta a Képtárépítő Egyesületet. Akkorra már a Művészeti Alap (Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja) negyed évszázada adott helyet, biztosított műhelyt megyénkben, Zsennyén a magyar képzőművészet jelentős egyéniségeinek. A Képtárépítő Egyesület célja az volt, hogy Derkovits Gyula szülővárosa méltó otthont teremtsen a nagy hatású festő hagyatékának és a kortárs magyar művészet haladó eszméinek.

A képtár épületének megtervezésére pályázatot írtak ki. A beérkezett 56 pályamű közül Mátis Lajos és Sellyei Gábor terve bizonyult a legjobbnak. Az építkezés kezdetét jelző alapkőletétel 1979. november 9-én történt. A beruházás költségeinek felét a megye és a város lakossága, a másik felét pedig a Kulturális Minisztérium és a SZOT (Szakszervezetek Országos Tanácsa) vállalta magára. Megyészerte megkezdődött a gyűjtés az álom megvalósítására. A szombathelyiek téglajegyeket vásároltak, a gyárakban a brigádok erre a célra ajánlották fel a szocialista szombatjaikat. Közben

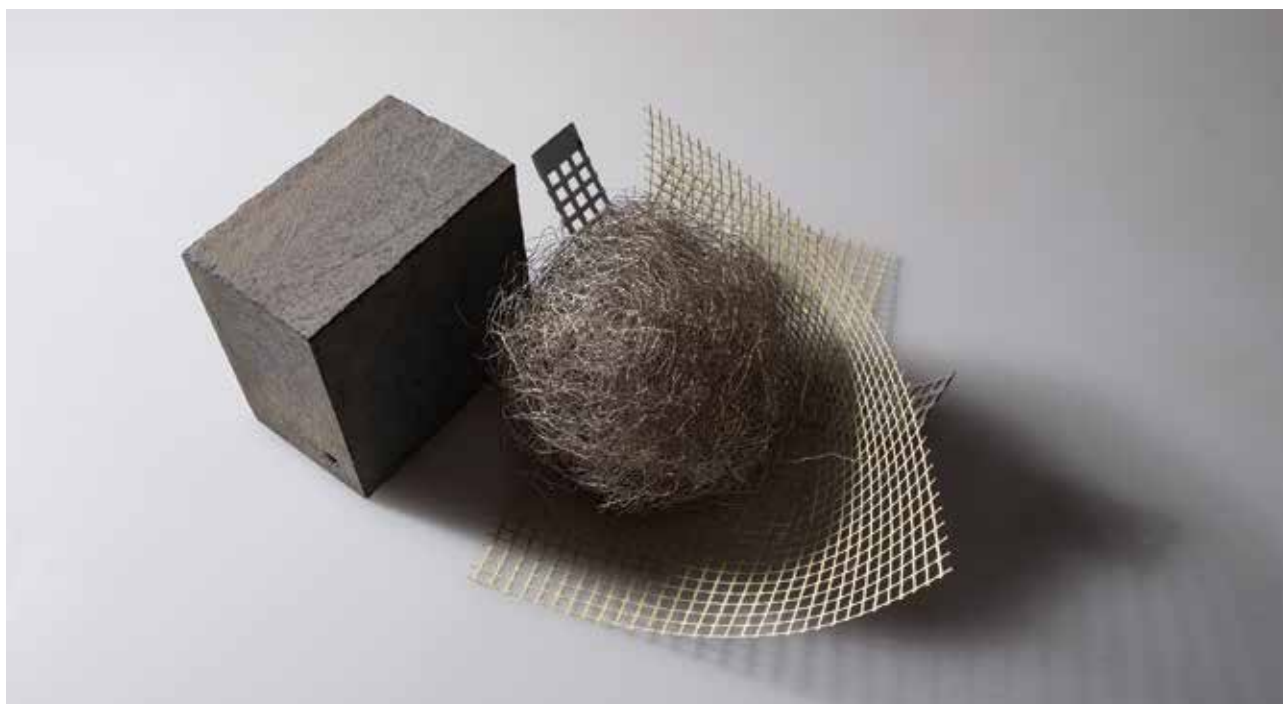
az évekig elhúzó építkezés alatt az építőanyagárak annyira megemelkedtek, hogy az eltervezett 12 pilléren nyugvó 116 méter hosszú épület tervét kénytelenek voltak egy pillérrel rövidebbre és 104 méter hosszúra átszabni, megtartva az összes eredeti funkciót – ám a beruházás még így is jóval többbe került az előirányozottnál.

ELEK Ágnes: Családi fészek | Ágnes ELEK: Family nest
2021, tölgyfa, nád, szősz, hajsza, szőrszál, egyéni technika, 16x19,5x20 cm
Fotó: Elek Ágnes

Renata JACKOWIAK: Időben | Renata JACKOWIAK: In time | 2021, pamut, plexi, drót, papírgolyó, egyéni technika, 20x18x18 cm
Fotó: Renata Jackowiak

VERECZKEY Szilvia: MOME | Szilvia VERECZKEY: MOME
2021, alumíniumszálak, perforált fémlap, festett rabicháló, bazalt, egyéni technika, 12x20x20 cm

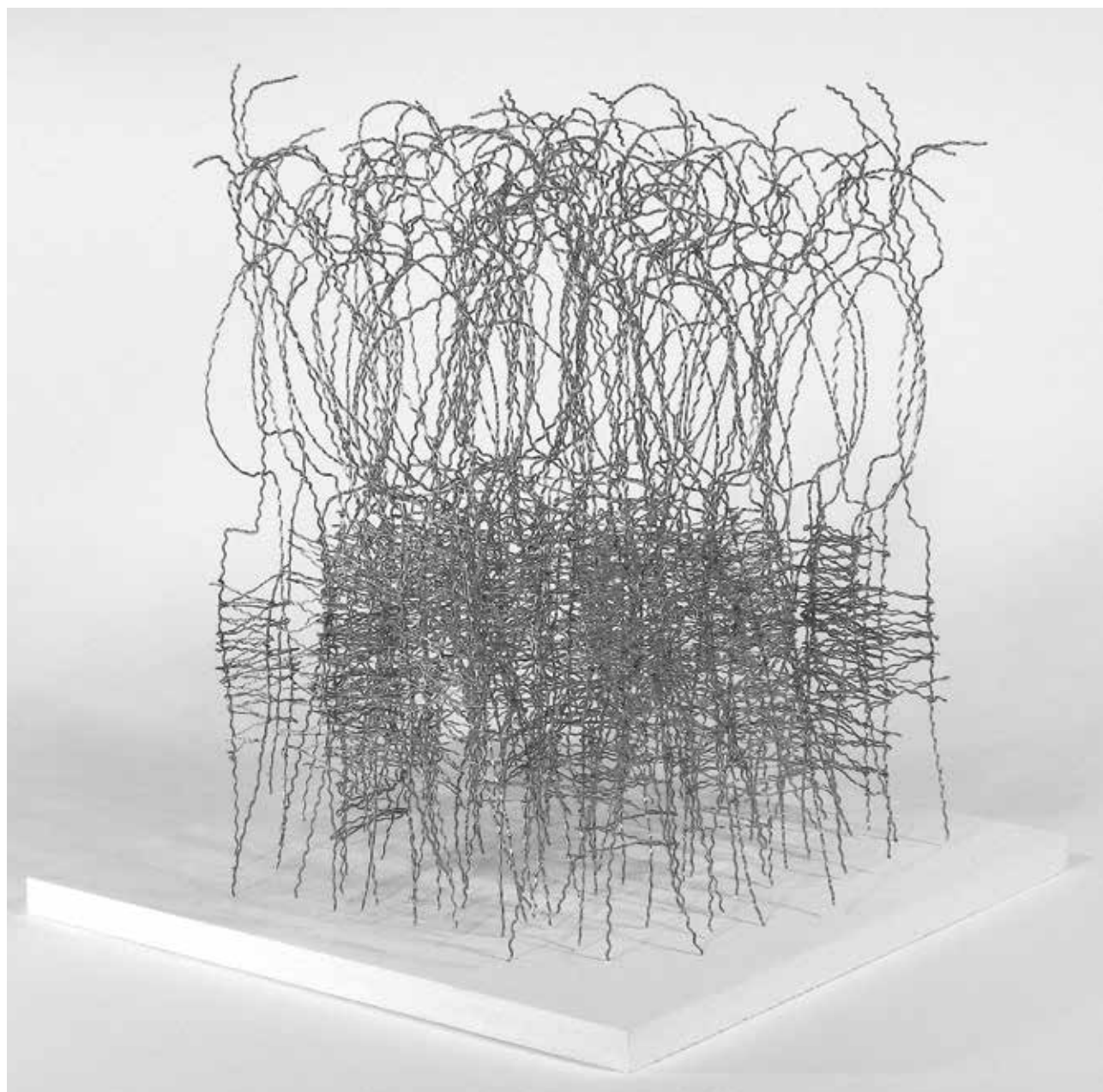
Így nyithatta meg végül is kapuit 1985. február 20-án a Szombathelyi Képtár, amely a Szépművészeti Múzeum 1906-os átadása óta nemcsak Magyarország legnagyobb múzeuma, de az egyetlen, kifejezetten múzeumi célra emelt létesítménye is volt.

A Szombathelyi Képtár három óriási kiállítótere több mint kétezer négyzetmétert tesz ki, amivel nemcsak a városban, a régiókban, de országosan is versenyképesek vagyunk. Nem beszélve arról, hogy van olyan termünk, mely ötméteres belmagasságával olyan unikális kiállítások fogadására is alkalmas, mint amilyen Pákh Imre műgyűjtő Munkácsy-tárlata volt 2007-ben, ahol a festőművész Krisztus-trilógiájának a tér valóban grandiózus és méltóságteljes megjelenést biztosított.

A jelen felújítás érintette a teljes külső homlokzatot a nyílászárókkal és a tetővel együtt, megújult a kiállítóterek teljes padlózata, és ami talán még fontosabb, a teljes világítás is a 21. század legmodernebb technológiáját képviselő, többfunkciós lámpák felszerelésével.

Ebben a megszépült és korszerűsített térben nyitjuk meg a tervek szerint 2021. június 18-án a 7. Nemzetközi Textilművészeti Triennálét.

Az idei seregszemle megrendezése az egész világot érintő vírushelyzetben rendkívüli erőfeszítéseket és új megoldásokat követelt, együttműködésben a Kulturális Alapítvány a Textilművészetért szervezettel. Minden igyekezetünkkel azon voltunk, hogy az alkotások ne csak az online térben jelenjenek meg, hanem leginkább a

T. DOROMBY Mária: Tánc | Mária T. DOROMBY: Dance | 2020, drótszál, egyéni technika, 20x20x20 cm
Fotó: Tildí Béla

BIHARI-BAKODI Szilvia: Pályák | Szilvia BIHARI-BAKODI: Paths
 2019, fém, üveg, ezüstsál, egyéni technika, 7,5x7,5x7,5 cm
 Fotó: Csatlós Renáta

Hélène DE RIDDER: Hadd folyjon be (részlet)
 Hélène DE RIDDER: Let it flow in (detail)
 2021, pamut, fa, batikolás, összeszerelés, a teljes méret: 13x17x1 cm
 Fotó: Hélène De Ridder

Ewa Maria PORADOWSKA-WERSZLER: Égbolt a „Panta rhei” sorozatból
 Ewa Maria PORADOWSKA-WERSZLER: Firmament from the ‘Panta rhei’ series
 2014, vászoncérna, tűll, vágás, összeszerelés, ragasztás, 20x20 cm
 Fotó: Ewa Maria Poradowska-Werszler

SÁNDOR Eszter: Rossz álmom | Eszter SÁNDOR: Nightmare
 2021, drót, fonal, vászon, filc, vegyes technika, 20x20x20 cm
 Fotó: Rácz Norbert

Włodzimierz CYGAN: Organic 3 | Włodzimierz CYGAN: Organic 3 | 2019, viszkóz, poliészter szál, műanyag cső, szövés, 20x300 cm
Fotó: Thiswaydesign

Izabela WYRWA: A sötétség gömbje | Izabela WYRWA: The sphere of darkness | 2020, szintetikus szál, egyéni technika, 18x20x20 cm
Fotó: Izabela Wyrwa

ORBÁN Anna Mária: Sodort játszma | Anna Mária ORBÁN: Twisted game
2021, indigóval festett papír, aranyozott és kék fémezett cérna, orsó, koreai ugróöltés (gam-csim-dzsil), kézi sodrás, 6x220 cm
Fotó: Dumitrescu Orbán Tibor

TÓTH Gabriella (dr. Paréjné): *Élet* | Gabriella TÓTH (Mrs Dr Paréj): *Life*
2021, textil, szatén, műszál, fémszál, pamutszalag, applikáció, varrás,
nyomás, 300x100 cm

Fotó: Tóth Gabriella, digitális munka: Paréj Gábor

valós térben, „tapintható”, közelről is szemügyre vehető, jól érzékelhető módon.

A hagyományokhoz hűen idén is a nemzetközi kategóriák között szerepelt a miniatúrtextil, a zászló és a szalag. Ebben a rendkívüli időben érezhetően kevesebb alkotást neveztek be a válogatásra. A megszokott négyöt kontinens 40-50 országa helyett ezúttal csak három kontinens 17 országa képviselteti magát a kiállításon. Természetesen minket örömmel tölt el, hogy ebben a felszabadult és önfelelt alkotást ugyancsak megnehezítő helyzetben is voltak textilművészek, akik fontosnak tartották, hogy részt vegyenek rendezvényünkön, és volt annyi erő bennük, hogy folytassák a munkát és pályázzanak.

A miniatúrtextil kategóriába a nemzetközi zsűri 69 munkát válogatott be, szalagból 26, zászlóból 13 alkotást választottak. A munkák alig néhány százaléka esett csak ki, vagyis elmondhatjuk, hogy meglehetősen erős mezőnyben álltak helyt a kiállító művészek.

A 7. Nemzetközi Textilművészeti Triennálé szervezőbizottsága 2019-ben határozta meg a triennálé témáját, amelyet a *Sodrás* címmel fejezett ki. Akkor még nem sejtettük, hogy ez mennyire összhangban lesz a világban most zajló folyamatokkal, és milyen erős reflexiókra ad lehetőséget a pályázóknak. A miniatúrtextil kategóriában több alkotó is foglalkozott a vírus problematikájával. Renata Jackowiak lengyel textilművész *Időben* címet viselő minije a még idejében elkapott, talán nem akkora pusztítást okozott kórt választotta témájául, míg Sándor Eszter a *Rossz álom* című alkotásában a pandémiának a bezártsággal és elszigeteltséggel járó lidércnyomását akarta közvetíteni a befogadó felé. A vörös vírus háttéréül mindkét munka a fekete, a gyász, az elhalkulás színét komponálta. Idekapcsolódik még Izabela Wyrwa szintén lengyel művész *A sötétség gömbje* című alkotása, mely a járvánnyal kapcsolatos borús gondolatainkat vetíti ki. Maga a gömbforma a betegségekre és az emberiséget ért kórokra utal. Az egész művet átható fekete szín pedig a jövő kilátástalanságát érzékelteti. Az antracitszín monokromitásával szól hozzánk Vereczkey Szilvia végtelenül finom, súlytalan *MOME* című geometrikus térkompozíciója, mely a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem épületének kubatúráját, valamint az intézmény szellemiségét idézi.

A kiállítás résztvevőinek többsége a triennálé címében meghatározott „sodrás”-ra másképpen asszociált.

Elsőként egy olyan, drótból készült alkotásra hívnám fel a figyelmet, amely a táncról szól, az emberek közötti kommunikáció egyik formájáról, és amely a mozgással érzelmeket, gondolatokat közvetít. Hatalmas közösségformáló ereje van, akár spirituális tartalommal

is bír. A jó zene akaratlanul is magával ragad, mozgásra ösztönöz, s ha engedjük, magával sodor. A tánc a zene átélése, összekapcsolódás az ütemmel, hangokkal, ritmussal. T. Doromby Mária *Tánc* című minialkotásában az összekötözött táncoló lábak nemcsak a közös mozgást, sodrást, hanem az összetartozást is szimbolizálják.

Bihari-Bakodi Szilvia művésznő a sodrást *Pályák* című gyöngyszem-munkájában dolgozta fel: egy kis púderes tükrös dobozba helyezett bűgőcsigával kényszerpályára került sorsunk alakulását jelenítette meg. A folytonos forgást, ám mégis egy bizonyos körbekerített területen belül maradási mutató. A művész szavaival: „a pörgettyű az emberi életút kiszámíthatatlanságának, az élet játékának metaforája. Hogy meddig és merre pörög, sodródik a kezdő lendülettől, azt nem lehet tudni, akár a születés pillanatában kapott életről sem tudjuk. Ez a kis tárgy egy játék. Úgy játszunk vele, ahogy a sors keze játszik velünk. Ahogy az életút kifürkészhetetlen, úgy a pörgettyű által bejárt pálya is az. A nyomvonal rajzolata minden pörgetés során egyszeri és megismételhetetlen, akár az emberi sors. Ahogy ezt a tárgyat a lendület sodorja, úgy sodorja az élet az embert.” A minitextilek kategóriában egy másik, szintén térbeli alkotás Elek Ágnes *Családi fészkek* című munkája. A családot mint összetartozó, mint a rideg sors ellen védő puha és biztonságos közeget mutatja be. A 21. század rohanó világában a család szerepének és funkciójának fontosságát emeli ki.

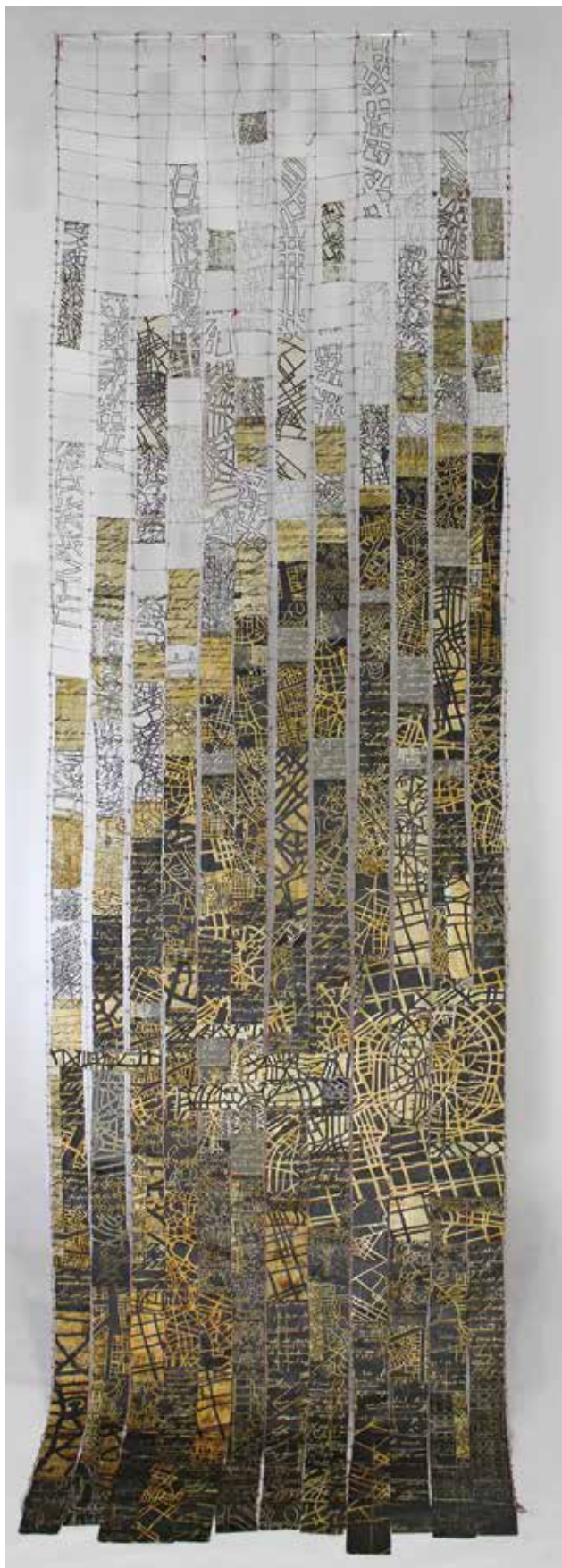
A belga Hélène De Ridder *Hadd folyjon be* című munkája apró papirusztekercsekből áll össze, a tekercseken levő különböző kis festmények emberi életünk különféle sodrásirányát jelképezik.

A minitextil kategória zárásaként szeretném bemutatni Ewa Maria Poradowska-Werszler lengyel alkotó és egyetemi tanár *Égbolt a „Panta rhei” sorozatból* című munkáját, ahol a lány nejlónháló alapra a végtelenül finom szálszövedék hímzések adják ki az univerzumban kavargó, gomolygó csillagmindentéget.

A nemzetközi kategóriák közül másodikként a szalagmunkákból két alkotást választottam ki, az egyik a Romániában élő Orbán Anna Mária *Sodort játszma* című munkája, mely egy orsóra tekert indigóval megfestett, arany- és metálszállal koreai ugróöltéssel (gam-csim-dzsil), kézi sodrással készült papírszalag. A másik munka Lengyelországból érkezett, Włodzimierz Cygan textilmunkája, melynek a művész az *Organic 3* címet adta. Ez a munka egy nagy sorozat része, amely a természet világából merítkezik, annak organikus részét használva fel mintának, játszva a felvető- és vetülékszálak kapcsolódásával, melyek laza megszövése miatt a kiállítótér adta lehetőségeknek köszönhetően különböző módon lehet installálni. Az itt bemutatott tekervény, mint

CZEGLÉDI Júlia: Örvénylés | Júlia CZEGLÉDI: Whirling
2019, poliészter, digitális print, 300x100 cm
Fotó: Czeplédi Júlia

BORNEMISZA Eszter: A dolgok pillanatnyi állása
 Eszter BORNEMISZA: The momentary state of affairs
 2020, nyüst, újságpapír, abaka, bél, gépi varrás, festés, nyomtatás, szitázás, rajzolás, beleszövés, 300x90 cm

egy gyönyörűséges fényel átjárt vízinövény kúszik, a könnyedség és a festőiség jegyeit hordozva magán.

Végezetül eljutottunk nemzetközi seregszemlénk utolsó diszciplínájához, a zászló kategóriához, melyre idén nagy többségben magyar művészek jelentkeztek. Éppen ezért három magyar alkotónak a munkáját szeretném kiemelni. Elsőként Bornemisza Eszter *A dolgok pillanatnyi állása* című zászlóját, amelyen – ahogyan azt már évek óta megszokhattuk a művésztől – az arany és órany motívumok, írásfragmentumok jelennek meg. Következőnek Czeglédi Júlia *Örvénylés* című printelt munkáját említem, lendületes kék és vörös színű kavargó vonalaival, amelyek csak úgy vibrálnak és gomolyognak a felületen. Utolsóként pedig Tóth Gabriella *Élet* című, egy idilli táj felett gyülekező, kataklizmát sejtető applikációval készült zászlójára hívom fel a figyelmüket.

KOVÁCS Móni: Pure Edge (texildesign kategória)
 Móni KOVÁCS: Pure edge (textile design category)
 2020, jacquard-pamutszövet, 140 cm széles
 Fotó: Kovács Móni

Összegzésül tehát elmondható, hogy a 2021-es évben a 7. Nemzetközi Textilművészeti Triennálé bár kevesebb jelentkezővel, de igen erős mezőnnyel van jelen a Szombathelyi Képtár megújult, világszínvonalú világítással felszerelt és ezáltal páratlan élményt biztosító kiállítótereiben.

CEBULA Anna
 művészettörténész,
 a Szombathelyi Képtár igazgatója

.....
 (7. Nemzetközi Textilművészeti Triennálé. Szombathelyi Képtár, Szombathely, 2021. június 18. – augusztus 28.)